

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Miljøvernavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.: 201703589
Deres dato: 05.07.2017
Vår ref.: 2017/23964-2 M-NA
Saksbehandler: Catrine Curle
Direktetelefon: 22 00 36 78

Dato: 06.09.2017

Fylkesmannens uttalelse - Søknad om midlertidig nedtapping av Kistefosdammen, Asker kommune

Vi viser til høringsbrev datert 05.07.2017 vedlagt søknad fra Asker kommune av 6.6.2017. I forbindelse med planlagt rehabilitering av demning i Kistefosdammen søker Asker kommune om tillatelse til midlertidig nedtapping av Kistefosdammen. NVE ber Fylkesmannen vurdere om kjente allmenne interesser blir berørt, samt om forslag til avbøtende tiltak.

Bakgrunn

Asker kommune skal rehabilitere damkonstruksjonen for å oppfylle krav til stabilitet og flomavledningskapasitet etter damsikkerhetsforskriften. Asker kommune søker om å tappe ned vannstanden med opptil 4,5 meter under høyeste regulerte vannstand (HRV). Det søkes om tillatelse til nedtapping i perioden uke 35 i 2018 til uke 28 i 2019. Dette tidsrommet inkluderer gradvis nedtapping og oppfylling og det vil ikke være full nedtapping hele perioden. Nedtappingsperioden er satt til 4 uker som tilsvarer ca 15 cm/døgn i gjennomsnitt. Det er planlagt å anlegge en fangdam for å begrense tiltaket til området rundt damstedet.

Vannføring ut av Kistefosdammen vil normalt være tilsvarende vann inn i Kistefosdammen. I forbindelse med etablering av vannavledning i byggeperioden, installasjon av luke og tørrtesting av denne vil det være midlertidig brudd i avløp fra Kistefosdammen da arbeidene forgår i forbindelse med bunntapeløpet på dammen. Det anslås at dette vil vare fra noen timer til maksimalt en dag per gang og til sammen 2-3 dager. I denne perioden vil det pumpes vann over dammen fra magasinet tilsvarende laveste naturlige vintervannføring på 0,2 m³/s. NVE Atlas oppgir en middelavrenning på 18 l/s/km², som tilsvarer en middelvannføring på 1,4 m³/s. Vannføring er normalt høyest om våren, i april og mai, og resten av året (utenom flomperioder) relativt lav. Flomperioder er hyppigst om høsten, fra september til november, men kan oppstå hele året. Det er ikke oppgitt dybde på Kistefosdammen.

Fylkesmannens uttalelse

Vi vil uttale oss om konsekvensene av tiltaket på naturmangfoldet og truede arter og naturtyper i og rundt Kistefossdammen samt vassdraget nedstrøms og foreslå avbøtende tiltak.

Kistefossdammen er registret i Naturbase som naturtype *roligflytende elveløp* med verdi *Viktig* (B-verdi). Vannet til Kistefossdammen kommer hovedsakelig fra Gjellumvannet som er en kalksjø nederst i Verkenselva og fra elva Skitthegga. Vannet fra de to elvene renner sammen til et felles innløp i nordenden av Kistefossdammen. Nedstrøms demningen i sør heter elven Grodalselva og går videre over til Åroselva.

Elvemusling

Elvemusling er registrert som sårbar (VU) på Norsk Rødliste for arter. Det er registrert elvemusling i Skitthegga oppstrøms Kistefossdammen, samt i vassdraget nedstrøms dammen. Det er ikke funnet elvemusling i Kistefossdammen, men antakelig finnes andemusling her. Som beskrevet i søknaden, kan tiltaket føre til økt nedslamming som kan medføre store negative konsekvenser for arten nedstrøms. Som et avbøtende tiltak forutsetter Fylkesmannen at bestanden nedstrøms flyttes til egnet sted i god tid før tiltaket og at det monteres siltgardin i tiltaksområdet. Under nedtappingen bør det være kontroll langs breddene slik at eventuelle andemuslinger kan plukkes opp og flyttes til egnet sted. Det må sikres at det alltid er en minstevannsføring i elven nedenfor dammen.

Fisk og andre ferskvannsorganismer

Det er i Kistefossdammen observert edelkreps (sterkt truet, EN), andemusling, ørret, gjedde, sørv, abbor, mort og ål (sårbar, VU). Edelkreps vil kunne flytte seg etterhvert som vannstanden senkes, men de blir sårbare for predasjon når de må forlate skjul. Fylkesmannen har erfaring med at kreps kan tilpasse seg senking av vannstand i for eksempel Nøkle vann og Sognsvann i Oslo kommune, der kravet til nedtapping var 15 cm pr døgn. Hovedgrunnen til at kreps klarte seg her var tilstedeværelse av steinfyllinger som gav skjul. Kistefossdammen et lite vann og det er usikkert hvor godt krepsen klarer å tilpasse seg i perioden da vannstanden er senket med 4,5 meter og om det finnes alternative muligheter for skjul. Som et avbøtende tiltak foreslår Fylkesmannen at man setter ut krepseteiner og fanger opp flest mulig kreps i forkant av tiltaket. Krepsen kan flyttes oppstrøms til Gjellumvann. Av hensyn til spesielt edelkreps anbefaler Fylkesmannen at det settes krav om maksimal nedtapping til 15 cm pr døgn. De andre artene av fisk vil disse bli fanget i den nedtappede delen av Kistefossdammen og antakelig være avskåret fra å svømme opp i Gjellumvannet. Fylkesmannen antar at for disse individene kan en forvente en hvis dødelighet, men at det ved opptapping vil få påfyll av nye individer fra Gjellumvannet, slik at bestanden av fisk etter noen år vil stabilisere seg på omtrent nivå som før tiltak.

Vegetasjon

I følge Biofokus' naturtypebeskrivelse omfatter naturtypen hele Kistefossdammen med omkringliggende kantvegetasjon. Kantsonen nevnes som viktige for lokalitetens verdi. Artsinventaret i naturtypen ble ikke undersøkt for rødlistearter i 2014, men dronningstarr (kategori nær truet, NT) på flytematter ble registrert i 2016 nordøst i dammen. Fylkesmannen har gitt Asker kommune tillatelse til utfylling av masser i Kistefossdammen i brev av 30.06.2016. Det ble da satt krav om at dronningstarr skulle flyttes. Dette ble gjennomført 10.03.2017. De ulike tiltakene i Kistefossdammen må ses i sammenheng og Fylkesmannen ønsker at det settes vilkår om at dronningstarr ivaretas gjennom tiltaksperioden og det må sikres at arten ikke tørker ut. Dette kan eventuelt gjøres ved en ny flytting.

Fremmede organismer

Det er ikke gjort en egen undersøkelse av fremmede organismer i Kistefosdammen og anleggsområdet. Fremmede organismer spres lett ved masser og vann. Fylkesmannen anbefaler at alle masser som skal flyttes undersøkes grundig for fremmede arter slik at aktsomhetsplikten i *Forskrift om fremmede organismer* (av 1.1.2016) ivaretas.

Utfylling av masser til midlertidig fangdam

Vi gjør oppmerksom på at utfylling av masser til midlertidig fangdam kan kreve en egen tillatelse etter forurensningsloven. Det er Fylkesmannen som gir en slik tillatelse. Vi ber kommunen vurdere om utfyllingen av masser vil medføre fare for forurensning og om det derfor må søkes Fylkesmannen om tillatelse.

Med hilsen

Kari Skogen
seksjonssjef

Catrine Curle
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Kopi til:

Asker kommune Postboks 353 1372 Asker

